

SLOVÉNEC,

listi
za podučenje naroda.

Cena za celo leto po pošti 2 gold. 20 kr., za pol leta 1 gold. 10 kr.; brez pošte za celo leto 1 gld. 40 kr., za pol leta 50 kr.,

za ene kvatre 30 kr. Posamesni listi po 3 kraje. Naročila prejemaajo vse c. k. pošte, v Ljubljani pa založnik.

V ponedélnik 30. maliga Serpana 1849.

Napredovanje obertnosti.

(Iz Z. f. u. ü. O. Handel u. Industrie.)

Ako pomislimo, kako se današnji čas v vsih vednostih in umetnostih naprej pomika; ako vidimo, kako znajdba znajdbo spodriva; ako vidimo, kako narayne moči, od katerih smo pred kratkim se komaj mislili, de obstoje, človeškemu duhu v pomoč služijo, kakor se visočeje in visočeje vzdiguje; kako se novosti enako oblakam pred nami vedno visočeje in mogočniši naberajo, in da vunder vsaka znajdba, vsako zdvignjeno pregrinjalo preiskovavcu zopet čuda novih vganjk viditi, katerim obstoječe vednosti dostikrat niso kos; ako take reči premišljujemo, obide našo dušo narpervo čudenje, svet strah pred mogočnostjo božje iskre, ktera daje človeškemu duhu življenje, ktera mu narayne moči podložne stori. Skrivaj pa se moramo v bližnjim hipu bati in na tihim prašati: Ali bo težki oblak rodovitniga dežja nam prinesel? ali nam bo tak tek časa skerbí ali pa blagor pripeljal? kako bomo, kar je dobro, prevdarjali in v korist obračali, in kako se zlega obvarovati, ki je nasledek vsake silne omajatve obstoječih naprav? Čas sam nam da nargotovski odgovor na to, namreč: „Naprej!“ — Vstavljati se, je več kot nazaj stopati, je — pogubljenje! — Serčno naprej je — obstanje, je življenje! Če obertnik po mnogoterih potih k podučanju hodi, ga ne more več pomanjkanje predvednost vstavljati. — Začetniki in podperavci obertnijskih šol, obertnijskih družtev si niso mislili, koliko premen so obertnijam pripravili, ktere so vkrepili, de z vsakim korakam časa tudi one korak storijo in ga se celo pospešiti pomagajo.

Vsak po svoje nej se tadaj tacih pomočkov hvaležno in serčno posluži, nej pretresuje in zasleduje skerbno vse novo, in obertnost bo hasen obrodila in škode malokadaj prinésla.

Med vsimi obertnijskimi napredki novši dóbe je hlip, kakor pomoček za razpošiljanstvo in za dežele posebno pri železnicah narveči in narurniši vzrok, de so se dosadanje družtvinške razmere sploh, kakor obertnijske sosebno popolnoma premenile. Železnice se ne dajo več vstaviti, ne berzdati od volje kratkoglednih ljudi. Ponosno, enako junaku korači hlapon z berzimi železnimi koraki po zemlji, in pod njegovimi nogami se kerčijo

prostori, trepečejo razmere in se podrejo overki, ki so bili po videsu za večnost napravljeni.

Nešteto, in narveč dušnih in materielnih potreb in nagonov človeških, akoravno ena drugi čisto nasprotnih, najdejo v naglim zblíževanju narodov splošen pomoček, svoje namene doseči. Zavaljo tega tudi nobena človeška moč ne zamore, njih razširjanje vstaviti. Omika človeškiga rodu nastopi novo poglavitno dobo.

Pervi in narimenitniši nasledki noviga vzajemstva bodo kmeta, rokodelca in kupca zadeli in vse, kateri so z njimi v narbližnji zavezni. Iz okrajšanja daljav, kolikor je namreč dosti menj časa in denarjev treba, de kdo iz eniga v drug kraj pride, kakor je bilo doslej, izvira naravno, tako rekoč, doslej neznan giblivosť in množa obljudenja vsih dežel in krajev, v katerih ima denar veči ceno, kakor izdelki, in tako se krajem bolj primikajo, v katerih nasproti izdelki v veči ceni memo denarjev stojé. Iz tega sledi, de tu zemljiša in posestva veči ceno dobivajo, tam pa denarji ložeje obresti dajejo. Denar bo ložeje med ljudi prišel in novi viri vzajemnosti se bodo odperli. Omika mest bo dalječ po deželi napeljana in meške potrebe se bodo v kraje naselile, kjer doslej še njih imen niso poznali. V enaki primeri bo pa tudi obertnijska delavnost in terjanje dobrih in ličnih izdelkov rastlo.

Od izobraženja ljudstva.

(Dalje.)

Prevdarimo ga, in nebo se nam več smélo izročenje zdelo: de kadar delavski milioni ljudstva premenjajo stopnjo in ti milioni poklicani bodo k spoznanju, kadar začnejo misliti in spoznavati Boga, to je kadar bodo začeli premišljevatí njegove dela ali naravo (natura), kader, sim rekel, bo to njegova naloga; takrat bode meja med stopnjo omike enih in družih ljudi povsod nehala. Tadaž se poprej, kakor ta blagi hip za človeštvo mine, kteriga morebiti se mi dočakali ne bomo, prizadenimo poiskati, kaj je v vsakdanjim življenju v resnici narveči zapreka ljudstvine omike. Popolno osamljenje, nikakoršna dotika med izobraženimi in neizobraženimi ljudmi in nasledek tega osamljenja, tega odločenja je zaničevanje, ponižanje, kteriga sim začetkama opomnil. Od umovanja stopimo v resno življenje, na primere. Vladařstvo ima blagor pred očmi, zaklada šole, v katerih se ljudstvo učí brati. Pokazal sim že, kakošni korist prosti, na delo navezani človek iz branja dobiva in kaj bere. De bi pač kaj hasnovitiga bral! Tode, ali se more s samim branjem izobraziti? Nikakor ne. Ali v mertvih čerkah zaperte misli govore tako živo k človeku, kakor se mu vcepljujejo iz vzajemnosti z izobraženimi ljudmi? Razgovarjajoč se si jih privlastiva po malo, vpera se razumeti jih, in če jih ne razume, mu jih izobraženi človek razjasni. Ako nad čem dvomi, mu izobraženi dvombo odvzame, mu prepričanje vterduje. Ako se mu kaj pred um postavi, kar mu slabe možgane preseže,

mu izobraženi človek pot do razumenja naravná, ga vodi in mu tako um izbistri in razvedri. To pa ni mogoče z mrtvimi čerkami, temuč z duham. Res je, duh je skrit v čerkah, to je, v bukvah; pa za neizobraženiga je brez vzajemnosti z izobraženimi ljudmi blago z deveterimi vratmi zakljeno, od katerih on nima ključa. Mislimo si človeka z bistro glavo, ki zna brati in ki ima železno voljo, nej bi sam po sebi brez uticaja (Einfluss) in ptuje pomoči si kake znanosti privlastil; zapert sedi z bukvami vred, nevedoč, s katerimi bi pričel. Tukaj se mu že pokaže potreba ptuje pomoči. Ali recimo, de ima zaznamovan red branja, to je, de ve, kako slede dela, ktere peljejo h kaki vednosti, potem, de ima pravredno (logisch) sestavo: ali bo, ko iz te zapere pride, desiravno si je silno veliko prizadjal, ali bo, prašam dovolj jak, postavim, slovnico v modroslovsko-etimologiškim duhu, matematiko ali ktero koli vednost popolnoma učiti? Nikakor ne. Ves zmešan bo in ne bo znal ne sebi ne komu drugimu kaj razložiti, nobene prave vednosti, nobeniga praviga prepričanja ne bo imel. To doseči je edino mogoče po vzajemnosti z izobraženimi ljudmi, po boju in borenju vlastniga uma, z zasledovanjem misel ljudstvih, razsojevanjem vlastniga mnenja memo ptujiga, kar izobraženje zadene. Vzajemnost z izobraženimi ljudmi je tadaj poleg umetnosti branja edina šola za neizobraženiga človeka.

(Dalje sledi.)

Zamaknjenstvo.

Veliko se od zamaknjenih govori in piše; pa ravno to glave prostih, neučenih ljudi nar bolj moti in meša.

V marsikterih bukvah je reč že precej do verha doznana; — pa kaj to prostim, neučenim ljudem pomaga, ker pri vsim tem vunder le ne vejo, kaj de je „zamaknjenje“?

Še učene glave, če se v tej reči samo mehaniške modrije (mechanischer Philosophie) deržijo, nobeniga praviga zapopatka od te reči nimajo. — V tej reči je z dvema svetama opraviti, namreč s svetam duhov in teles. Človek je pa duh in telo le samo v svetu telés — in od sveta duhov ničesar gotovo vediti ne more. Zatorej človek čeznaturnih reči ali sveta duhov po mehaniški modriji nikolj prav ne bo spoznal, namreč kaj in kako de se v svetu duhov godi, ali kakošne postave de tam so?

V tej reči se moremo le prikazkov (Erscheinungen), ki se iz živaljskiga magnetizma prikazujejo, in svetiga pisma deržati. Mehaniška modrija ali metafizika nas zamore v tej reči prav debelo goljfat. Torej nočem modroslovsko, stavsko (systematisch) metafiziško itd. od te slavne reči govoriti, ampak hočem le samo nekatere resnične prikazke, ki sim jih sam zvedil, in od katerih sim v verjetnih pismih in bukvah bral, prav po domače prostim neučenim ljudem povedati, de bi zamogli prerokbe zamaknjenih itd. od prerokovanja prerokov razložiti in se tako krivih — zlo zlo škodljivih ver, kakor tudi časne škode varovati.

Prerokam je vselej na častito vižo Bog to ali uno razodel;

torej je tisto vse resnično: zamaknjenim ali, kar je vse eno, naravno ali umetno živaljsko magnetiziranim pa le ali lastin iz telesa nekoliko izvoboden ali razvezan duh to razodeva, ali pa ograjeni, še zmerej zmoti podverženi duhovi, ki so z zamaknjenim v zvezo prišli, to delajo, kar tedaj nikolj vse resnično biti ne more, ker noben ograjen duh (beschränkter Geist) božjih neizvedljivih sklepov ne ve.

Jaz sim se poleg več drugih svobodnih vednost, ki so me bolj veselile, kakor zapovedane znanstva, s posebno radostjo tudi razudstva (Anatomie) učil. Večkrat sva se jaz in moj priserčni prijatelj V... dolgo v noč v stanici, ki se anatomischer Saal imenuje, pri truplih skerbno učila in od marsikterih reči prijazno govorila. Večkrat mi je moj prijatelj od prikazkov iz živaljskiga magnetizma kaj posebniga povedal; pa jaz sim bil zmerej neveren Tomaž. —

Moj prijatelj je že nevoljen bil, ker mu nisem nič kaj verjeti hotel. Jel me je prijazno zarotovati, de me hoče z nekimi bukvami tega zadostno prepričati, če mu molčati obljubim, in de ne bom česar sam iz radovednosti poskušal. Jaz sim mu to obljubil in tudi vedno deržal. — Ali njegovim bukvam sim ravno toliko verjel, kolikor njegovim besedam. Moj prijatelj zavoljo tega še bolj nevoljen, mi je čez neke mesce veliko skrivnost razodel, namreč: de je njegov sivi oče, ki je tudi moj prijatelj in dobrotnik bil, — izuren magnetikar, in de to skrivnost ali umetnost le pri ljudeh, v ktere vse zaupanje postaviti zamore, včasi k ozdravljenju rabi.

Čez pol leta potem mi moj prijatelj reče: nej grem polj ure dalječ z njim. Prišla sva v veliko, lepo hišo, v kteri nikogar razun svojiga prijatla in njegoviga očeta poznal nisem. — V stanico stopivši zagledam lepo, kakih 16—17 let staro deklico kot mertvo na zofi sede sloneti. To viditi, mi je po vsih udih zameršalo! — Prijazno mi oče mojiga prijatla reče nekaj, česar še sedaj povedati ne smem *), storiti, in potem deklico vprašati, karkoli hočem: le samo od uniga sveta, ali pa od prihodnosti je nej ničesar ne vprašam. Poprašal sim jo neko reč od svojiga, 18 milj od ondod daljniga kraja. Mislil sim: tega ona ne more vediti. Ali čudo veliko! — Vse mi je natanjkama povedala. Jaz sim se tako prestrašel, de sim v tem trenutju terdno sklenil — nikdar več kaj tčiga ne početi. Iz hiše in domu sim prišel, de nisim vedil, kako ni kadaj? —

Čez neke dni potem sim še le ta sklep svojimu prijatlu razodel; zakaj ta čas nisem zavolj nekiga nedopovedljiviga strahu clo nič govoriti mogel. Oče mojiga prijatla mi je prav dal, rekoč: „Ta reč je silno nevarna in zapeljiva, in zamore magnetikarja in magnetizirane v večno nesrečo spraviti; če se le koljkaka napaka vedama ali nevedama prigodi. K temu je silno veliko vednosti in vere od strani magnetikarja, kakor tudi od strani magnetiziranih potrebno.“

*) Brez zamere! Če velja kaj za vednost in korist človeštva — zakaj ne? Vredn.

Tako velike časti vredni g. doktor mi je potem le poglavitne pravila ali reglice, po katerih se z naravno v živaljski magnetizem ali v zamaknjenost padenimi ravnati ima, s prijaznim opominjem povedal, de se nej, čeravno to vem, nikdar komu ne ponujam: nej nikdar takih revnih ljudi ne išem, ker se jim večkrat zavolj okoljstev nič pomagati ne more. Dalje je rekel: „Ni varno, se veliko s takimi ljudmi pečati; zakaj nezapopadljivo je sicer, pa vunder gotovo resnično, de naklonjeni k tej bolezni kmalo v njo padejo, če zvejo kakiga človeka, ki se vedno z njimi peča: kakor se je o Gasnerjovim času godilo“ *). Ta opominj sim si bil globoko v serce vtisnil. Nisim nikogar iskal, se nisim nikomur ponujal; — pa vunder le sim z nekterimi reveži te sorte opraviti imel, in sim v tej reči, hvala Bogu! precej srečin bil. Poglaviten pomoček zoper dušno boleznin je „vzajemno, popolno zaupanje“.

Kako de se zaupanje obudi, ne morem tukaj povedati, ker le za proste, neučene ljudi pišem, kterim tega vediti treba ni; ker brez obsirne učenosti in vednosti takim revežem nihče pomagati ne more. To le zato opominj, de bi se v tej reči neučeni ljudje s takimi revami clo nič ne pečali, jih ne obiskovali, in ne mislili, de so zamaknjeni „sosebni ljubljenci, ali pa zaverženci božji“. To je boleznin in vsi čudoviti prikazki — dobri ali hudi — pridige, prerokbe, dvomenja itd. so izvirki iz živaljskiga magnetizma, v kteriga so ljudje naravno po bolezni čutnic padli. — Vsi taki, ki duhove ali unsvetne prikazni — dobre ali hude — vidijo, od tistih in od prihodnjih reči pripovedujejo, so te sorte bolniki, nej si že bojo mladi ali stari, — le tisti, ki od nobene take prikazni ne govorijo in se brezumno obnašajo, so resno norci, kterim se ne more po zgorej rečenih pravilih ali reglicah nikakor pomagati. Poslednjim le apoteka in ranocelsko orodje se morebit kej pomagati zamorete, čeravno je tudi bolnikom perve sorte ali zamaknjenim takih zdravil dostikrat zlo treba.

Oče mojiga prijatla, Bog mu daj večni mir in pokoj! mi je potem marsiktere svoje zlo hasne spiske v tej reči prepisati dal, kakor tudi marsiktere bukve, pa vedno z zgoraj rečenim opominjem brati priporočal.

Iz teh spiskov itd. kakor tudi iz lastne skušnje v tej reči se prederzнем iz v začetku rečeniga namena ljubim Slovencam ne visoko rečeno, ampak prav po domače — z božjo pomočjo, kakor tudi s pripušenjem svojiga prijatla V... — v časno in večno srečo od te slovitne reči nekoliko več razodeti **).

(Dalje sledi.)

*) Pri Gasnerju je neki — v mestu Elvanga od mesca Kozoperska 1774 do mesca Kimovca 1775 okoli dvajset tavžent ljudi zoper duhove, ki so jih nadlegvali, pomoči iskalo. Prišli so iz Bavarskiga, Švedskiga in iz več drugih krajev Nemčije; in so bili — ne samo katoljski kristjani, ampak tudi Luterani, Kalvinci, Cvingliani in tudi Judje.

**) Če bo to le prostim ljudem dopadlo in vredin sad prineslo, bom še veliko obsirnejši v tej reči pisal; na presojenje od strani puble — ali pa zvito uče-

Življenje učenih Slovanov.

I.

Jožef Dobrowsky.

Jožef Dobrowsky, oče slovanskiga jezikoslovstva, ki je tri zgubljene stoletja českega jezika ohranil, je bil v Jermetu blizu mesta Raba na Ogerskim, 17. velikiga Serpana 1753 rojen. Še mladenček je na Česko prišel, kjer se je českega jezika naučil. Na vseučilišu v Pragi je modroslovje dokončal; potem je v letu 1772 v red Jezusove družbe stopil. Kadar je pa ta red odvržen bil, se je D. v Prago vrnil, da bi tukaj bogoslovsko učenje doveršil. Postal je učenik pri otrokih kneza Nostica, kar mu je k veliki sreči bilo. V knezovi hiši namreč mu je bila priložnost dana, slavniga zgodopisca Pelceljna spoznati. Tovaršija in prijateljstvo tega moža ste v njem veselje do česke zgodovine in literature obudile.

Pervo delo, kteriga se je bil D. lotil, je bilo izdajanje časopisa za česko in moravsko pismenstvo (v Pragi 1780—87), kateri ga je sicer v velike prepire zapletel, pa tudi mu veliko slavo pridobil.

Nekotiko časa je bil D. vodja velike učilnice blizu Holomuca; po smerti cesarja Jožefa II. pa v stan pokoja djan. Vnovič v Nosticovo hišo pridši je z knezom po Nemškim, Poljskim in Rusovskim, na Dunaj, na Ogersko in druge kraje popotoval. Ko je domu prišel, se je z gorečim trudam slovanski zgodovini in pismenstvu vdal.

Mnogoverstne knjige je spisal; nar važniši so tele: Zgodovina českega jezika in starejši literature; Nemško-česki slovar; Slavin, poročilo iz Českega na vse slovanske narode; Glagolitika; Slovnica českega jezika; Ciril in Metodi, aposteljna Slovanov; slovnica staroslovanska itd. Tudi v raznih časopisih je mnogo njegovih zelo imetnitnih sestavkov ohranjenih.

Umerl je v Berni 6. Prosenca 1829.

Obširniši je njegovo življenje Palacky popisal; slaven pesnik pa od njega takole govori: „Rojen je bil na Ogerskim, prebival na Českim, potoval je po Poljskim in Rusovskim, umerl je na Moravskim, da bi takó vse narode slovanske pobratil.“ J. Š.

Razne drobtinice.

* Dosti priložnost imamo današnji čas, ki marsikaj lepiga in posebnjiviga na dan prinese, tudi pri tako imenovanih zarobljenih, neomnikanih ali kako že koli imenovanih kmetih kaj lepiga vgladati, kar njih ljubezin do domovine bolj razkazuje, kakor marsiktero puhlo ustenje se izobrazence imenujočih ljudi.

Mnogoteri razkazi raznih nemških in slovenskih časopisov nam očitno imenujejo domorodne može v raznih zadevah, bodi si za šolstvo

nih mehaniških — modlarskih modrijancev ne bom clo nič gledal. Bom od resnih prikazkov iz živaljskiga magnetizma ravno tako odkritoserčno povedal, kakor kakošne goljušje de so se že od strani zavedenih hinavcov in prebrisanih hudobnežev k izruvanju prave vere, kakor tudi k spodkopanju sreče, mirnosti itd. pri mnogoterih družinah — po tej reči godile. —

ali sicer za človekoljubne naprave, in med njimi beremo z radostjo toliko kmetov, kateri marsikak venar na altar domovine položé.

Poglejmo razkaze prineskov za napravo živinske šole in podkovanja konj na pristavi kmetijske družbe na Poljanah v Ljubljani, ali za ranjene vojake ali bodi si za kar koli: veliko, veliko imen verlih slovenskih kmetov — cele soseske beremo med njimi. Tudi v kmetiških persih bije blago, človekoljubno srece, in kar žarki boljši prihodnosti med nas sijejo, se je marsiktero srece otajalo in je poklic današnjega časa spoznalo.

Res je, de se motovilo dogodkov v naši dobi tako urno in zmešano verti, de ga oko prostiga uma komaj zasledovati zamore; ali človeški duh se še vunder iz marsikterih zaprek srečno izmota in pride k spoznanju, de je narodu marsičesar treba, česar si v pretečeni dobi še misliti ni zamogel. Stare naprave se odstavljajo, nove koristniši in medrejši stopajo na njih mesto; kar se s potrebami današnjih dni več ne sklada, se overže ali pa bolj preveje in olika, in z božjo pomočjo in z modrostjo mož, ki čujejo nad blagram avstrijskih narodov, se začenjajo oblaki nepokoja razhajati in z večim zaupanjem se tudi mir in sreča bolj in bolj med ljudi vračuje. Dosegli jo bomo, ne bo več dolgo terpeto. Tode če se ozremo nazaj v pretečeno vlansko leto in če premislimo tudi današnje dni, se mora vsakimu Slovencu milo storiti, de je toliko dražih bratov, toliko cvetečih mladenčev smert storilo za prihodnjo srečo in za mir domovine. Marsikak oče, marsikaka mati, marsikak brat in sestra milo objokuje dražiga, ljubiga sina ali brata, kteriga kosti počivajo v ptuji deželi, iz kteriga kervi poganja žlahtna kal boljšiga reda in miru. —

Slovenci! vaši sinovi in brati stojé na prvim mestu med avstrijskimi junaki zapisani. Kinski, Hohenlohe in Prohaska je junška trojica, ktero vsak vojskovodja na Laškim in na Ogerskim s slavo imenuje; Kinski, Hohenlohe in Prohaska so reprezentantje Štajarskih, Krajskih in Koroških Slovencev, v kterih živi celi narod, kteri so zerno celiga naroda. In narod je ponosen s to trojico, narod spozna, kaj so junaki imenovanih regimentov storili in zaslužili. Razne in mnoge darila verlih domorodcov so tega pričé. Pa pomoč, ktera je bila slovenskim vojakam doslej naklonjena, je le časna. Pomagali ste skleče rane za sadanjost celiti. Treba in narodova dolžnost je pa tudi svojim hrabrim sinovam in bratom za prihodnost spominj hvale in hvaležnosti postaviti.

Med vsimi mesti in narodi je dalo Dunajsko mesto narpervi izgled, ki je z „Radecki-Stiftung“, „Welden-Fond“ itd. za vojake svoje kronske dežele skerb imelo, de možjé, ki so v vojski za vsak za služek nepripravni postali, v starosti hvaležnost rojakov mirno vživajo. Tiroljci, zgornji Avstrijanci, Moravci, Čchi so Dunajčane posneli in so ravno tako za prihodnost svojih rojakov začeli skerbeti. Njim so tudi Korošci pristopili in zdaj je na vas, Krajnci in Štajarci, versta prišla, tudi svojim rojakam kak ljudomil spominj postaviti.

Pravi Slovenec ne dvomi, de bodo Krajnci za Hohenlohe in Štajarci za Kinski, kakor tudi za vsakiga vojaka zadevne dežele po izgledu imenovanih dežel skerb imeli.

Pravi Slovenec se prederzne svoje rojake svete dolžnosti

opomniti; na domorodnih pa je, ta opominj in nasvèt izgotoviti. Če vsak nekaj stori, bo vse z zedinjeno močjo storjeno. Domovina bo pa eno ljudomilo napravo v lastno čast in slavo več imela, katero bodo hvaležni sinovi domovine blagoslovili, katere blagoslov bo še poznim vnukom serca vnel, kadar bo veljalo, za domovino, vero in cesarja ojstri meč izdreti.

Rekli smo v začetku tega sastavka, da med mnogimi možmi, kateri za razne koristne naprave ali za podporo ranjenih vojakov darila na altar domovine pokladajo, tudi veliko veliko prostih kmetov beremo. Izmed njih je narveč rojakov in oni bodo tudi gotovo — vsak po svoji moči — z veseljem k družbi pristopili, ki nej bi se v pomoč in podporo vnesrečenih rojakov na njih stare dni vstanovila. Le eden, dva ali trije nej to sprožijo, in serčna želja bo spolnjena, katero vsim svojim rojakam na serce položi iskren Slovenec.

* „Ukloni drevo, dokler je mlado!“ je zlat pregovor, kateri važno resnico v sebi zapoade, in blagor mu, kdor ga ume. — Kakor vse, se mora tudi izobraževanje mladosti terjanju današnjega časa podvreči. Stari kopit je bil červiv, in marsikako blago serce je bilo na njem umorjeno, marsikaka bistra glavica je na njem oslabeła. — Učeništvo mladosti je bilo doma kakor v šoli medlo. Zlato srednjo pot so malokje poznali. Doma je ali prevelika mehkužnost ali pa prevelika terdoserčnost; v šoli malokadaj spoznanje pravih dolžnost, večdel pa svojglavnost učenikov mladost kvarila. Ali je bilo tadaj čudo, da je med tolikimi žlahtnimi drevesci iz krasniga narodoviga verta jih toliko vsahnilo, ali pritlikovcev ostalo, katerih bi se bilo marsiktero jako izrastlo, razcvetelo in žlahten sad obrodilo? Verzimo černo pregrinjalo čez minivši čase in pričakujmo lepši, veselsi dobe v narodnim šolstvu, ktere zora se je že lepo začela napočevati. Gospodje učeniki se začeli svetost svojiga stanú spoznavati; Bog daj, da bi duhovni in neduhovni pastirji mladosti med seboj kakor bratje, sploh pa kakor očetje mlajši zarod vodili k viru omike in sreče!

Kako mora vunder naznanjenje c. k. ilirskiga poglavarstva v Ljubljanskih nemških novinah serce vsaciga Slovenca z radostjo povzdigniti, v kterim bere, da je mladost Ljubljanskih majnsih šol 172 glđ. z učeniki za ranjene vojake domačiga regimenta zložila! Kaj jo je k temu djanju spodbodlo? Iskrice ljubezni do domovine, vžgana od modrih učnikov, ji je v serce padla in jih je lepo vžgala.

Odrekli so se šolarji navadnim šolskim darilam in so denarje za nje na altar domovine položili! Pervo kal ljubezni do domovine so jim učeniki v serca vsadili in domovini nej se sreča voši, ktera je mati take mladosti. To je prva pot, po kateri nej se mladost vodi. Še v pozni starosti bo spominj svojih učenikov blagoslovila, kakor jim mora zdaj vsa domovina enoglasno reči: Bog jih živi!

Nej bi še dalje nobene priloznosti ne zamujali, mladosti pravo pot kazati, po kateri nej hodi, da svoj namen doseže!